

Broj 89. Veljača, 2011.

GLASNIK

KOTORVAROŠKOG KRAJA

Korizma

Dragi čitatelji Glasnika Kotorvaroškog kraja, dragi vjernici! Ovaj Glasnik dolazi nam na samom počeku svetog vremena Korizme, vremena priprave za Uskrs. Ovo vrijeme je i više od same priprave.

Korizma je sveto (liturgijsko) vrijeme u kojem Crkva, svake godine na obnovljeni način, poziva vjernike da se u vremenu od četrdeset dana, postom, pokorom, molitvom i djelima ljubavi, obnavljuju u vjeri i da se suočavaju s Kristom koji je bio mučen, raspet i koji je slavno uskrsao kao pobjednik nad zлом i smrću. Korizma započinje Pepečnicom ili Čistom srijedom. Zato ovo korizmeno vrijeme gledajmo kao Božji dar za osobni rast u vjeri. Ako ga tako budemo razumijeli onda će i naše odricanje (ako ga bude) i sve druge naše aktivnosti i djela ljubavi i milosrđa imati pravu mjeru i biti znak naše obnovljenosti u vjeri. Želim da svi mi obnovljena srca proslavimo Uskrs i ovdje i u vječnosti.

Fra Ante Šimanović

Svi smo mi još na putu prema temu. S Gospodinovom je molitvom isto kao sa svim molitvama koje se često izgovaraju; tu postoji naime opasnost od rutine, površnosti, svakidašnjice i ona se ne može isključiti. Mi često aktualiziramo samo jedan dio te molitve Gospodina. Ako ne možemo – ili još ne možemo – sve potpuno prihvati, ne bismo se zbog toga trebali prestati moliti, već bismo trebali moliti da nam bude podarena sreća i snaga, kako bismo se mogli sve pravilnije moliti. Svakako bismo se trebali prepustiti Isusu Kristu, da nas on primi u svoju molitvenu školu.

Nadbiskup Johannes Joachim
Degenhardt

Izдавač:
Zupni ured Rođenja B. D. M.
78229 Kotor Varoš
Tel./fax: 051 785 050
E-mail: mladi-kotorvaros@hlc.net
www.kotorvaroskadolina.com

Redakcija: Viktorija Barlić, fra Ante Šimanović, fra Petar Karajica, fra Marko Bandalo, fra Zoran Mandić, fra Stipe Karajica, fra Vinko Jelić, fra Stipe Marčinković

Glavni urednik: Fra Ante Šimanović
Tehnička obrada: Viktorija Barlić
Lektorica: Luča Koroman

Broj: 450 primjeraka
Tisk: "RC Print" Kotor Varoš
Časopis izlazi dvomjesečno
Primjerak besplatan

Blagoslov kuća 2010/11

Poseban običaj među Hrvatima katolicima uz božićne blagdane jest blagoslov kuća i obitelji. To je jedna prilika da se svećenik osobno susreće sa svojim župljanim, a nekima tek jedini put u godini. Tijekom vremena sami red blagoslova se mijenjao, ali je smisao bio isti.

Prilikom blagoslova kuća, nadvratnici se označuju slovima „G“, „M“ i „B“ koja označavaju inicijale trojice kraljeva, Gašpara, Melkiora i Baltazara. Izvorno su se ovi inicijali zapisivali na latinskom, pa je umjesto

početnoga „G“ stajalo „C“ (Casparus). Tako su inicijali, osim imena kraljeva, označavali i akronim blagoslovne formule: Christus mansionem benedicat, što na hrvatskom znači: „Neka Krist prebivalištvo blagoslovija.“ Između inicijala stavljaju se križići, kao znak blagoslova, a oko inicijala upisuju se brojke koje označavaju tekuću godinu. Ranije su se ovi znakovi upisivali kredom, dok se u novije vrijeme češće koriste posebne načepnice. Konačan izgled natpisa ima oblik 20 G+M+B XX (gdje XX

označava zadnje dvije brojke tekuće godine).

I ove godine u našim župama Kotor Varošu i Vrbenjcima blagoslovili smo kuće u prva tri dana Božića. Uz one koji su nam se naknadno prijavili, blagoslovili smo tek 195 kuća. Naravno, tu su uključeni i oni koji stalno žive na području naše Kotorsko-Varoške kotline kao i oni koji povremeno dodu. Gdje god smo došli, rado smo bili primljeni i po našem običaju i obdarjeni, na čemu iakremo zahvaljujemo.

Fra Ante Šimunović

Bogovavljenje-Vodobršće-Sveti tri kralja

Na Zapadu, u Rimokatoličkoj crkvi, Božić se počeo slaviti prije Bogovavljenja, a datum Božića bio je 25. prosinca. Kad je s Istoka krajem 4. stoljeća uvedeno slavlje Bogovavljenja 6. siječnja, Božić je ostao blagdan Isusova rođenja, a Bogovavljenje je naglešavalo spomen pohoda triju Mudraca i Isusovo krštenje. Usto, razdoblje između ova dva blagdana poteko se profilirati kao božićno vrijeme u liturgijskoj godini, koje će kažnje biti produljeno sve do 2. veljače. Nakon Drugog vatikanetskog sabora božićno vrijeme završava prvom nedjeljom nakon Bogovavljenja, a na tu se nedjelju slavi Krštenje Gospodinovo. Uz svetkovinu Bogovavljenja u Katoličkoj crkvi posebno se slave Sveti tri kralja.

Sveti tri kralji ili sveti magi su u kršćanskoj tradiciji kraljevi ili mudraci, koji su se, prema evanđelju, došli pokloniti Isusu nakon rođenja. Često se zovu Baltazar, Melkior i Gaspar; u Bibliji se ne navode imena. Prema Evanđelju po Mateju došli su „s istoke“ (Partsko Carstvo) u Jeruzalem, da se pokloni Isusu. Pratili su betlejemsku zvjezdnu. U Jeruzalemu, primio ih je kralj Herod, koji ih je želio preveriti, s ciljem da ih kažnji, gdje se Isus rodio, tako da ga može ubiti. Kada su pronašli Isusa, darovali su mu tri daru: temjan (kao Bogu), zlato (kao kralju) i plemenitu mast, smirnu (kao čovjeku). Potom im Bog zapovijedi da se ne vraćaju

Herodu i vrata se drugim putem u svoju zemlju.

Tri kralja su predstavnici poganskih naroda, koje je Bog pozvao u svoje kraljevstvo, time što im je javio rođenje Spasitelja.

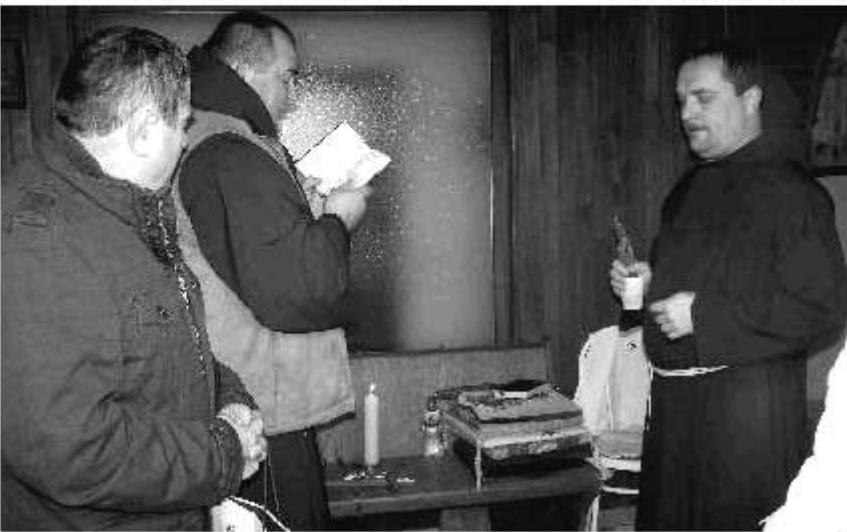
U zapadnom kršćanstvu (od 8. stoljeća) su se ustalila imena Baltazar, Melkior i Gaspar; na istoku se koriste različita imena. Po tradiciji, poslije smrti triju kraljeva njihove su relikvije odnesene u Carigrad, nakon što ih je pronašla sv. Jelena Križarica, a odande su kasnije otvorene u Milenu i napokon u Köln u najljepšu tjemničku katedralu, gdje su i danas. Melkior je zaštitnik putnika i Svjetskog dana mlađih, a Baltazar oboljelih od epilepsije. Spomenutan se u Katoličkoj crkvi slavi 6. siječnja, kao

blagdan Bogovavljenja.

Pod utjecajem istočnog kršćanstva, među hrvatskim rimokatolicima razvio se običaj blagoslovljivanja vode na blagdan Bogovavljenja. Ovom blagoslovljrenom vodom vrši se blagoslov kuća, obitelji kao i sve druge imovine.

Tako smo i mi ove godine na svetkovinu Bogovavljenja blagoslovili vodu kojom smo kasnije poškropili i blagoslovili svoje domove, njive i sve što imamo. Poslije pučke misi bio je i blagoslov župnoga ureda i župne kuće. Domaćini su pripremili mezu i piće i tako pokupljeli uživati na gostoprимstvo na koje redovito uđu kod blagoslova kuća i bilo kojih drugih posjeta našim župljanim.

Fra Ante Šimunović

Svjećnica

Svjećnica ili Prikazanje Gospodinovo u Hramu je kršćanski blagdan. Slavi se 2. veljače. Blagdanom se slavi dogadjaj iz Isusova djetinjstva, kada su, prema Mojsijevu zakonu, Josip i Marija donijeli Isusa u Hram u Jeruzalemu, da ga, kao prvorodenca, obredno prikažu Bogu. Preko Mojsija Bog je Izraelcima dao propis, da 40. dan nakon poroda svećenici u Hramu moraju blagosloviti rodilju. Roditelji su za uzvrat, dali janje mlađe od godine dana ili mlađu golubicu. Isusovo prikazanje u Hramu, prorekao je u Starom zavjetu prorok Malahija: „I doći će iznenada u Hram svoj Gospod kojega vi tražite i anđeo Saveza koga žudite“ (Mal 3, 1).

U stilu Isusova skrovita djetinjstva, obred je prošao jednostavno i nenačapljivo. U Hramu se zatekao starac Šimun, koji je Isusa primio u naručje i prepoznao ga kao Mesiju, a Mariji je prorekao, da će mnogo patiti, riječima: „Mač boli, probost će ti dušu“.

Proročica Ana je također bila tada u Hramu i uputila je molitve i

zahvale Bogu.

Na ovaj blagdan, blagoslivljuju se svijeće, koje će se kasnije koristiti u obredima krštenja, tijelovskim procesijama i drugim prigodama. U Dalmaciji, ovaj se blagdan zove Kandelorum, a u Slavoniji Svitomarini.

Prikazanje Gospodinovo u Hramu četvrti je otajstvo radošne

krunice

I mi smo u našim župama po uobičajenom nedjeljnom rasporedu slavili svete mise na svetkovinu Prikazanja Gospodnjega u hramu. Na početku sv. mise smo blagoslovili svjeće koje su slika Isusa Krista koji rastjeruje tenu grijeha i smrti i sav svijet prosvjetljuje i vodi prema spasenju.

Fra Ante Šimezaović

Sveti Blaž

U našem, hrvatskom narodu, sveti Blaž se slavi u Dubrovniku. Jedna legenda govori o tome kako je on izabran za zaštitnika Dubrovnika. Prečivjeli (nakon napada Avara i Slavena), a prestrašeni stanovnici početkom 6. stoljeća potresom potrušenog slavnog grada Epidauruma, prebjegli su na pustu hrid Leus, Raus, Rausium, Rhagusium, da tu nastave živjeti i raditi.

Trebalo je puno odvažnosti, samopouzdanja i snage tu stati i ostati, jer su životni uvjeti bili krajnje nepovoljni s jedne strane brdo, šuma (dubrava), a s druge široko i uzburkano more. Puni samopouzdanja oni su se dali na

posao i uskoro stvorili podnošljive uvjete za život. Uskoro se i na kopnu (prijevo) stvorila i malena slavenska zajednica i one su se, zasipanjem morskog rukavca, spojile i ojačale.

Odmah nakon što je novo naselje - prvotna communitas - počelo živjeti i razvijati se, pohleplni susjedi na nju su zavidno gledali kao na svog opasnog takmica i htjeli su je svakako prisvojiti.

Mlečani su se, prema legendi, na putu za Levant 972. godine ukovili u Gružu i pod Lokrumom s izlikom opakrte hranom, a s pravom namjerom zauzeti Grad.

Pomoć je pak stigla otkuda se nisu nadali, s nebašvjeti Vlaho, prema legendi, javio se plebanu Stojku, dok je ovaj noću molio u crkvi Svetoga Stjepana i naložio mu da obavijesti Senat o namjeri Mlečana i da se pripreme za obranu. Nakon što je namjera Mlečana bila osuđena, Dubrovčani su izabrali svetoga Vlaha svojim glavnim zaštitnikom (prije su to bili Sv. Srd - zato i brdo Srd i Bak).

Njegova je glava kao dragocjena relikvija došla g. 972. u Dubrovnik. Na njegovim zidinama nalaze se svećevi kipovi, a podignuta mu je i crkva svetog

Vlaha. U vrijeme „Feate sv. Vlaha“ biskup u procesiji nosi svećevu glavu koju vjernici sa strahopostovanjem ljube.

Blagoslov grla. O blagdanu sv. Blaže svake se godine po crkvama dijeli blagoslov grla. Svećenik s dvjema svijećama pristupi vjemušku i moli: „Po zagovoru sv. Blaže, biskupa i mučenika, oslobođio te Bog od bolesti grla i svakog drugog zla!“ Taj je blagoslov takozvana blagoslovina u Katoličkoj crkvi. On se temelji na prastaroj predaji po kojoj je sv. Blaž svojim blagoslovom spasio dječaka kome je u grlu zapela riblja kost. Kod

blagoslovina Crkva moli Božju pomoć u raznim potrebama, a po zaslugama Isusa Krista i zagovoru svetaca.

Blagdan svetog Blaže (Vlaha), biskupa i mučenika, u Rimokatoličkoj crkvi slavi se 3. veljače.

Na sami blagdan Sv. Blaže mi smo u župnoj crkvi i u crkvi sv. Leopolda imali sv. misu. Na koncu sv. misce održali smo obred grličanja a također smo po našem običaju blagoslovili hranu po zagovoru sv. Blaže (voće, komad slanine, šećer, kukuruz).

Fra Ante Šimunović

Općev za najpotrebitije

U okviru projekata Caritasa BK BiH naš župni ured je dobio 3.000 KM za nabavu ogrijeva za starije, same i bolesne, jednom riječju za najpotrebitije. Župnik fra Ante, fra Marko i Gile odmah su se bacili na posao. Taj dan za šest starijih osoba koje žive same i nemaju u blizini

nikog od bližnjih da im pomogne iscjepali su i odvezli ogrjev.

Sreća da je to urađeno prije ovog snijega, jer kako je snijeg pao i kako putovi nisu očišćeni pitanje je kako bi se došlo do kuća.

Vjerujemo da će se kroz ovaj

projekt javiti još mlađih sa željom da pomognu u rezanju i cijepanju, te odvozu i slaganju drva korisnicima. Kako je u župi realiziran i završen projekt Volontarijata nadamo se da će se javiti volonteri jer volontarizam pridonosi razvoju ličnosti mlađih ljudi, s jedne strane, a s druge pomaže i samim korisnicima kojima je ta pomoć potrebna i neophodna.

Obeshrabruje to što svijest o značaju volontiranja za razvoj društva još nije dovoljno razvijena, a osnovni način za jačanje volontarijata je da se uključe u društvena dešavanja i da se još više radi na edukaciji mlađih i općenito svih župljana u zajednici.

Trenutno je nabavljeno 15 m³ ogrijevnog drveta, a u planu je još da se nabave drva koja će zasigurno pomoći samcima, bolesnima i siromašnim obiteljima u ovoj zimi.

Viki

Dokde ovako?

Ponekad se čini, kad se čita naš "Glasnik" ili kad se pogledaju vijesti na našoj web stranici da je u našoj kotilini sve u redu i da ovaj "ostatak ostatka" živi jednim mirnim i idiličnim životom. Međutim nije to tako.

Uz pojedinačne slučajeve napada, fizičkih i verbalnih na neke naše župljane, koji i kod vlasti produ nezabilježeno, a kamo li sankcioniranon najviše ima otudivanja imovine. I dalje se obije i pokrade po koja kuća, nanesu štetu osima koji trenutno žive i ne žive tu, ali najveći napad jest na šume u vlasništvu Hrvata. One se sustavno sijeku. Tomu pogoduje i Zakon o šumarstvu iz 2008. godine u kojem se kaže da šumarija nije dužnaštiti privatne šume već to trebaju činiti sami vlasnici. Narevno, ako vlasnik u svojoj šumi sijec, a nije platio tzv fuš i izveo šumara na doznaku, bit će kažnjeno.

Zbog takve situacije upriličen

je sastanak u općini u četvrtak, 10. veljače 2011. na kojem su uz hrvatske predstavnike u općini bili nazočni predstavnici pojedinih sela – Zabrdi, Šibova, Plitake, Bilica, Baštine i dr. te župnici fra Ante i fra Marko. Od predstavnika općinske vlasti bio je nazočan načelnik općine, načelnik policijske stanice kao i direktor šumarije. Svi smo konstatirali da problem postoji i da ga treba rješavati. Također je naveden problem divljeg odlaganja smreća pored puta u Bilicama. Nositelji vlasti su obećali da će poduzeti odredene korake da se stanje popravi.

Taj dan postiće sastanka, neki, koji su bili na sastanku otišli su u Bilice i na licu mjesta uhvatili lopove u kradi šume. Došla je i policija, a što će od svega biti, vidjet će se.

Zbog mnogih povreda imovine, nesigurnosti življenja te ignorantskog odnosa vlasti prema

infrastrukturom mjesta u kojima žive Hrvati, udruga Kotorvaroško Novo Selo pozvala je dopredsjednika ovoga entiteta, gospodina Emila Vlajkija koji je sa svojim savjetnikom g. Željkom Matićem u subotu, 19.2.2011. posjetio Kotor Varoš. S predstavnicima udruga, pojedinim predstavnicima sela, hrvatskim predstavnicima u općini kao i domaćim župnicima kratko su posjetili Novo Selo, zastali malo kod svetišta Sv. Roka i nepravili kratki krug u Bilicama. Nakon viđenoga dopredsjednik je upoznat s mnogim problemima s kojima se susreću Hrvati Kotorvaroškoga kraja. Nije obećavao brda i doline, obećao je da će učiniti barem ono što može, izvijestiti javnost putem dostupnih mu medija. Iako je ljepše čitati dobre vijesti, ne treba zatvarati oči pred istinom. Stvarnost, kakva god da je ne treba nas plašiti, nego treba nam biti poticaj da uradimo što više i bolje možemo.

Fra Ante Šimunović

Korizma

Opet odricanje...

Jedva čekam korizmu da mi se malo organizam obnovi... ne može se više ovako, samo jedemo i pijemo... dosta je i ovoga alkohola i cigareta... Hvala Bogu pa će sad korizma pa ču se malo od toga svega odmoriti i malo svježije živjeti.

Koliko puno rečenica, ali toliko ispranih. Vjerujem da će se naši organizmi obnoviti, vjerujem da ćemo svježije i sa čistijim zrakom živjeti. Vjerujem da nas u nedjelju ujutro neće boljeti glava, držati još mamurluk i da nećemo tražiti tabletu protiv bolova ili bezbroj različitih prirodnih sastojaka za te svenmognuće "bolesti".

Moramo li se baš za tu korizmu nečega odreći? Moramo li se odreći stvari na koje smo naviknuli? Moramo li reći NE nekim stvarima? Kolači... slatkiši... kava... cigarete... alkohol... kockanje... itd.

Koliko je svega toga svaki dan oko nas i dio našeg života. Toliko toga što ispunjava naše živote.

Iskreno govoreći neke stvari u ovom nizu su nepotrebne. Kolači, slatkiši, kava... Uz jutarnju kavu se budimo, započinjemo naš radni dan, osjećamo se svježiji i spremni za nove pobjede. Ali nekih se stvari ne treba odreći samo u korizmi nego možda i zauvijek. Cigarete, alkohol, kocka...

Osim ova tri zadnja poruka, ostali me toliko ne zabilježavaju. Možda se odricanje od nečega može zamijeti nečim drugim. Sam sebe ponekad pitam zašto se moram nečega odreći... Zašto ne bi umjesto toga odricanja nešto novo u svome životu dodao? Koliko mi nedostaje u mom životu molitve, samo jednog Očenaša ili križanja? Koliko ne djelujem karitativno? Koliko puta nisam pomogao a mogao sam? Koliko sam se puta na svome poslu više žrtvovao nego uobičajeno svaki dan? Koliko sam

puta nekoga spriječio u ogovaranju? Koliko puta sam se sam odrekao ogovaranja? Koliko sam puta zamstavio svoj pokvareni jezik da ne rekne pogrdne riječi? Koliko puta ovo, koliko puta ono? Koliko bi se toga još moglo naći...

Sve to možemo poboljšati, ali kada??? Možda ćemo svake godine čekati korizmu da bi se opet odrekli nekih sporednih stvari, a sa glavnim "grijesima" bi i dalje išli kroz život. A onda bi se hvalili drugima čega smo se odrekli i kako jedva izdržimo da ne zapalimo jednu cigaretu ili da ne popijemo jednu čašicu rakije. Ili bi možda na facebook-u objavili svoj status velikih prenjezna u korizmi bez slatkiša, kave, cigareta. A onda čekamo poхvalu, ili možda ne vjerovanje da možemo to izdržati.

"I kad postite, ne budite smrknuti kao licenjeri. Izobličuju lica da pokažu ljudima kako poste. Zaista, kažem vam, primili su svoju plaću. Ti naprotiv, kad posti, pomaži glavu i umij lice da ne

zapaze ljudi kako posti, nego Otac tvoj, koji je u skrovitosti. I Otac tvoj, koji vidi u skrovitosti, uvratić će ti." (Mt 6, 16-18).

A gdje je nađa skrovitost danas? Gdje je tu moja skrovitost da drugi ne primijete kako ja postim?

Možda je ova korizma početak ne nekih drastičnih promjena i ne nekih odricanja od nepotrebnih stvari, već početak borbe protiv onoga što nas najviše prlja i kvari.

Nije grijeh ono što ulazi u čovjekova usta nego što izlazi iz njih. Kad malo razmislimo, istina je tu. Ništa ne može čovjeka uvrijediti kao nečiji jezik, nečija riječ. A odakle ona dolazi?

Iz glave, iz srca. Zar to nije nešto najgorje? Ali ne mislimo mi baš tako. Radije ćemo misliti kako se rijeđiti slatkih kolača i bombona, ili svježe jutarnje kavice nego o riječima koje druge povrijeđe.

Promijenimo ovu korizmu za svoje dobro. Ali nikada ne zaboravimo mijenjati sebe a ne drugoga.

Mag. Dragan Milikić

Župa Kotor Varoš

Župa Sokolina

Na temelju navedenih i nekih drugih podataka moguće je sastaviti sljedeću preglednu tabelu Sokolina:

GOD.	DOMAĆ.	VJERNICI
1737.	8	112
1744.	8	97
1768.	7	111
1815.	22	189
1855.	24	159
1863.	27	139
1877	26	164
1880.	-	177
1883.	-	194
1885.	-	198
1891.	-	238
1894.	29	233
1899.	30	254
1935.	-	156
1960.	-	282
1979.	55	341
1986.	54	-

JAKOTINA

Najveće selo sokolske župe. Godine 1737. u njemu je bilo 6 katoličkih domaćinstava i 83 vjernika. Prema izvješću fra Pavla Dragičevića iz 1744. godine u Jakotini je živjelo 114 katolika u sljedećim domaćinstvima:

DOMAĆINSTVA	VJERNICI
Sipeljević Ivan	20
Klajić Petar	13
Stupar Anto	9
Petrović Stjepan	12
Lučić Andrija	7
Manović Grgo	10
Starčić Grgo	13
Marić Petar	5

Marić Jakov	5
Matić Tadija	5
Džombić Mate	11
Kričić Šimun	5
Tadić Pavo	5
Ružićić Toma	6
	114

Dvadesetak godina kasnije, prema izvješću fra Marijana Bogdanovića od 1768. godine u Jakotini je obitavalo 16 katoličkih domaćinstava. Usporede li se ova dva popisa vidljivo je da u drugom nema domaćinstava s prezimenom Stipeljević, Stupar, Petrović, Lučić, Starčić, Marić, Matić, Džombić, Kristić, Tadić i Ružićić, ali zato se javljuju Žebić, Kiačić, Batjanović, Čeburić, Andrijević, Lukić, Marijić, Vinovčić, Oršulić i Vilusović. Možda bi se na ovom primjeru, kad bi se poređenje bolje pronašlo na temelju postojećih matica, mogli izvući neki zaključci

u vezi s odselevanjem i doseđivanjem na ovom području.

Godine 1815. u Jakotini su bila 22 katolička domaćinstva i 235 vjernika. Do sredine 19. stoljeća i broj domaćinstava i broj vjernika, zbog razloga, koji su već više puta navedeni, opao će, da bi od tada uglavnom rastao. Prema popisu iz 1871. godine u Jakotini su živjela katolička domaćinstva:

DOMAĆINSTVA
ANDRIEVIĆ Pave
IVANOVIĆ Marka
KLJAJIĆ Ivana, Ivo, Jure i Peje
MANOVIĆ Marka i Mate
MARIĆ Ante, Ivo, Pilče i Šimuna
MARKUŠIĆ Ante
MARTINOVIC Matije
ORŠULIĆ Ivo i Matije
ŠKROBIĆ Pere
VINOČIĆ Mijata i Stipe

S. Kovatić, Katoliči u kotorvaroškom kraju, Svjetlo rječ, Sarajevo, 1989., str. 129.-130.

Boljeg puta nema

Rat u BiH je nanio veliko zlo ljudima svih nacija i vjera. Jedno od najvećih zala bio je progon ljudi s njihovih kućnih ognjišta. U Kotor Varošu živjelo je prije rata više od 30.000 stanovnika, od tog broja iz svakog od tri konstitutivna naroda po oko jedna trećina. Nažalost, sada je u Kotor Varošu manje od 400 Hrvata i to uglavnom onih starijih. Mnoga hrvatska sela, u kojima je prije rata živjelo i više od stotinu obitelji, u ratnom vijetu jednostavno su nestala. Među njima je i moje rodno selo Bilice, gdje više nema ni kuće, ni čeljadeta, ni paščeta. Ista sudbina smršala je i cijelu župu Sokoline za svim njezinim selima.

Razna okupljanja prognanih kotorvaroških Hrvata, kao što je bilo peto Kotorvaroško sijelo u Požegi 28. prosinca prošle godine, gdje se okupilo oko 550 osoba, dolazak njih više tisuća u Kotor Varoš za Gospojinu i Rokovo, i to svake godine, govori da oni vole svoj zavičaj i da ga se nisu odrekli. Naprotiv, čeznu za njim. Ali, ipak, ne vraćaju se u Kotor Varoš.

Ne vraćaju se zato što su za povratak, uz ostalo, bitna dva uvjeta: politička sigurnost i ekonomika sigurnost. Obj ovisi o onima koji vladaju svjetom, Bosnom i Kotor Varošom. Ali, one ovisi – i to snažno ističem – i o onima koji su prognani. Jer, prognani kotorvaroški Hrvati imaju demokratsko pravo i dužnost izdati na izbore i izabrati svoje predstavnike u organima vlasti općine Kotor Varoš. Sto ih bude više, lakše će utjecati na donošenje povoljnijih odluka koje će jačati obje sigurnosti. Da bi se to postiglo, potrebno je maksimalno jedinstvo svih, potrebna je samo jedna stranka kotorvaroških Hrvata, ma kako se ona zvala. Neka se zove npr. Savez kotorvaroških Hrvata ili slično. Jer, što je više stranaka u jednom narodu, tim su manji izgledi za izborni

uspjeh tog naroda, osobito ako se radi o manjinskom narodu. S izbornim uspjehom u svakom pogledu ide se naprijed, a s izbornim neuspjehom vrlo teško ili nikako.

Ipak, i u nepovoljnim izbornim i ostalim okolnostima sve opet ovise o ljudima, o njihovoj odlučnosti, snalažljivosti i upornosti; moguće je napraviti čak i pravo ekonomsko čudo s kojim se jača ekonomска sigurnost kao preduvjet za povratak prognanih i sve ostalo. Primjer za to je poduzeće SIM TECHNIK u selu Šibovi. Vlasnici su braća Stipan, Mile i Ivica Marić. Poduzeće je otvoreno 2007. godine i za potrebe cijelog svijeta radi svakovranc dijelove od željeza, aluminija i drugih sirovina. To je jedno od najkompletnijih i najmodernejših poduzeća u BiH čiji su čudesni strojevi potpuno kompjuterizirani. Jedan stroj je težak čak 27 tona i radi stotinjak programa. U poduzeću je u jednoj smjeni zaposleno oko tridesetak radnika, a po potrebi radi se i u tri smjene. Poduzeće ima dovoljno poziciju, to jest narudžbi, a ima i svoje kooperante diljem svijeta, osobito u novonastalim

okolnim državama. Svima zainteresiranim preporučam da dodu vidjeti ovo ekonomsko čudo i da o načinu njegove izgradnje i rada porazgovaraju s braćom Marić koji zaslužuju divljenje i svaku pohvalu, kao i njihovim radnicima.

Dopredsjednik Skupštine općine Kotor Varoš Ilija Marić odveo me u poduzeće SIM TECHNIK u Šibovima. U prethodnoj mlađog nadzornika Franje, sina svrlašnika Mile Marića, pokazao mi je što i kako se tamo radi. Sa zadovoljstvom je istaknuo kako ovo poduzeće nema čuvara, osim jednog psa, i kako je za zapošljavanje u poduzeću najvažnija stručnost. Stoga tamo rade stručnjaci iz sva tri konstitutivna naroda. Okupljaju se oko zajedničkih programa proizvodnje koji ih snažno vežu i zbljužavaju. I dok mi je dopredsjednik Marić pričao o uspjesima poduzeća SIM TECHNIK i, s tim u svrzi, o napretku svog rodnog sela Šibova shvatio sam da za povratak prognanih, opstanak i miran suživot u Kotor Varošu i cijeloj BiH boljeg puta i boljeg primjera nema.

Stipe Marčinković

Banjalučki trapisti (2)

NAVRŠAVA SE 140 GODINA OD DOLASKA PRVIH TRAPISTA U DELIBAŠINO Selo kod Banjaluke

Ove godine navršava se 140 godina od dolaska prvih trapista u Delibalino selo kod Banjaluke i 180 godina od smrti osnivača samostana Marije Zvijezda oca Franza Pfannera. Ove godišnjice povod su da se opet progovori o njima i njihovim velikim zaslugama za sveukupni razvoj Banjaluke i njezina kraja. Načalon, riječ je o zaslugama koje su proteklih desetljeća premašile vrednovane i zaboravljene.

Bosna - obećana zemlja

Negdje početkom svibnja (maja) 1869. godine na austrijsko-tursku granicu u Bosanskoj Gradišći prispjeće župnik iz Starog Gradiške i riđobradni trapist o. Franz Pfanner. Svoja svećenička odijela prekrili su dugim prašnjavim kabanicama. Napokon u zemlji obećanoj!

Iz Bosanske Gradiške doputovali su u Banjaluku na dnevnim zaprežnim kolima. Putujući punih 10 sati, gledali su naherene i razbacane kućice, nepregledno šipkače, opću zapuštenost. Vrijeme je ovde davno stalo!

Unatoč višenom, o. Franz je čvrsto odlučio ovde osnovati trapistički samostan. Sjetio se riječi projekta iz Rima: "Idi u Turakul!" Dosta mu je neuspjeha i htjanja po svijetu!

Istoga dana posjetio je austrijskog konzula Stanislava Dragantija, koji se čudio odijelu došljaka, ali još više njegovej nakon. Nije mogao vjerovati da bi se netko usudio upustiti u tako nešto. "Vi, dakle, mislite jednostavno sagraditi samo-

stan tu među muslimanicima? Možda kante podići visoki toranj s pola tuceta zvona, a orguljama, križem, zastavama i svim drugim što k tomu pripada", pitao je sarkastično konzul. "Samo skromni toranj i najviše dva zvona", odgovorio o. Franz, tumačeoći mu usput pravila po kojima će trapisti ravnaju kad grade svoje samostane i crkve. Konzul, poznajivši kako ispred sebe vidi neku naivnu i zalutalu "Božju ovčicu", pokuša mu objasniti da tako neće biti, kao i činjenicu da se izlaže velikim opasnostima kad se kreće oko u svom redovničkom odijelu. "Vi nemate pojma kako su fanatični Turci, osobito Bošnjaci, koji su prešli na islam", upozoravao ga je. No, vidjevši da o. Franz ne odustaje, odluči mu pomoci.

Kupevina zemljišta

Pronađe mu jednog Turčina u Klašnicama, kojega je pitanstvo doveo do velikih dugova. O. Franz isplati ovome kaparu od 20 dukata, zaključi kupoprodaju i zadovoljan se vrati u Banjaluku. No, tada nastadoče previ problemi. Turske vlasti u Banjaluci trebale su dati svoj

pristanak kako bi kupoprodajni ugovor bio pravovaljan.

Konzul predstavlja o. Franzu banjalučkom mutesarifu kao austrijskog veleposjednika i ne spomenju da se radi o katoličkom monahu svećeniku. Mutesarif nije nikad čuo da je 5. studenog 1868. potpisani sporazum između Austrije i Turske, po kojem je bilo moguće austrijskim građanima kupovati posjede u Turskoj, uz odobrenje Vlada u Beču i Carigradu. Kadija, koji je tumačio zakone, izjavio je: "Inozemci smiju kupovati posjed, ali ne zemlju, nego samo zemljak (potkućnicu), hoću da kažem, ne veliko dobro, nego samo toliko zemlje koliko je dosta za kuću i šljivik!" Uzahud se o. Franz borio i dokazivao svoje pravo. Ni u Sarajevu nisu ništa znali o tom sporazumu. Bosna je očito bila kraj svijeta! Valjalo je čekati pravorijek iz Carigrada, koji je brzojavno zatrežen putem austrijskog konzula.

Dok je čekana odluka iz Carigrada, u Konzulu se pojavio onaj Turčin iz Klašnice, koji, uplašen prijetnjama svoje obitelji i sunarodnjaka, vratil kaparu koju je primio. "Efendijo, ne može biti ništa od našeg trgovine. Moji mi sunarodnjaci prijete da će me na komade rasprgati ako prodam nevjerniku ma i pedalj zemlje", izjavio je. O. Franz, vidno razočaran, vrati mu kupoprodajni ugovor. Dakle, opetneuspjeh! Istina, u međuvremenu je iz Carigrada stigla potvrda da mu je moguće kupiti zemlju u Turskoj na temelju spomenutog međudržavnog sporazuma. Tada se pojavi Tomo Radulović, banjalučki trgovac i stanodavac austrijskog konzula, i ponudi svoj posjed na prodaju.

Priredio: mons. Ivica Božinović

Posjed se nalazio "oko sat hoda od Banjaluke, na drugoj strani Vrbasa, kod mjesta Delibašino Selo". O. Franzu se mjesto dopadne više nego ono u Klešnicama, ali ne dopade mu se i cijena koju je Radulović tražio. Nakon dugog i upornog cjenjanja, pogodišće se za cijenu od 1.400 dinara. Površina imanja iznosila je 79,5 dunuma. Novac je isplaćen 10. lipnja 1869. godine. Konačno je uspio! Mađarska, Rim, Hrvatska, Austrija - koliko neuspjelih pokušaja!

Dolazak subraća u "novi samostan"

O. Franz, sav radostan, brzjavom pozva svoju subraću, koja u Zagrebu čekaju vijesti od njega, da bez odgadanja kremi u Bosnu. Njih šestosica (br. Zaharija, br. Jakob, p. Robert i p. Bernhard, te dvojica postulanta) radošno se zaputišće prema "zemlji obecanoj" - Bosni. Putovali su pretovarenim zaprežnim kolima, koja su vukli veliki konji, nevideni do tada u ovim krajevima. Probijajući se uporno kroz šikare Lijevča polja izazivali su divljenje i kričana i muslimana. Tako velika kola koja mogu ići i po grmlju i po šumi, toliko velike konje, tako čudno obućene ljudi nikad nisu vidjeli! A braća su hitila svome novom domu - svome samostantu. Uporno su gazili naprijed usput po potrebi istovarajući i utovarujući teret (valjalo je pomoći već premorenim konjima!), gradeći usput pontonske mostove preko potoka... Još malo pa će stići u svoj novi samostan i ponovno početi živjeti po svojim redovničkim pravilima. Ta ih je misao gonila naprijed.

I napokon, 21. lipnja 1869. prispjeće na odredište. Dočekao ih je o. Franz u zapuštenom kljiviku. Nakon radosnog pozdrava, umorna braća počeće se osvrtati oko sebe ne bi li negdje ugledali svoj samostan, u kojem će napokon odmoriti umorne kosti. O. Bernard se osmijeli i prvi

upita: "A gdje je samostan?" O. Franz mu odgovori: "Pred vašim nosom" i pokaza mu jednu nagnutu drvenu kolibu, koja je u jesen služila za pečenje rakije, a zimi za staju. Braća jedva uhvatili dah, a o. Franz mirno nastavlja: "Za početak ovo će biti naš samostan. Ova će nam koliba služiti kao spaonica, oratorij, dvorana za kapitol, blagovaonica, kancelarija, bolnica i spremištate hrane. Doduše, graditelj je zaboravio umetnuti prozore, ali je zato zidove tako loše načinio da nam neće manjkati ni svjetla ni zraka. Kuhanju mora, dakako, podići naš brat Fridolin vani, a svetu misu imat ćemo u kapelici na groblju." Nakon podulje pauze, o. Bernhard usudi se ponovno progovoriti: "A, kako ćemo moći tu živjeti prema svitim pravilima?" No, o. Franz mu odmah doskoči turmačći him da ni Spasitelj nije imao ništa više od bijedne betleemske špilje. (Trapisti i danas ljubomorno čuvaju ovaj svoj prvi samostan i nazivaju ga - kolijevkom.)

Nakon dvije godine rvanja i borbe, kako piše sam o. Franz, započe život u novom samostanu. Namještaja nije bilo. Ni stola, ni stolica, ni slamarica za spavanje... Ništa! Spavalii su na paprati, koje je

bilo u izobilju u podivljaloj prirodi koja ih je okruživala. Br. Fridolin im je svaki dan kuhao grah i samo grah (O. Franz je jednom izjavio: "Dok je graha, bit će i trapista!"). Pekli su kukuruzni kruh. Kasnije, kada je prislijelo podivljalo voće, imali su i "desert". Poduzetni o. Franz je iskoristio dvije odbačene rakijске kace i u jednoj "oformio" samostansku biblioteku (od knjiga koje su braća sa sobom donijela), a u drugoj sakristiju (prostor za liturgijske predmete i odjeću).

Tako je prije 140 godina osnovana slavna trapistička opatija Marija Zvijezda u Delibašinom Selu, kod Banjaluke!

Već 23. lipnja 1869. piše prvo pismo iz svog samostana koji naziva Marija Zvijezda. To ime je dao iz zahvalnosti prema cistercičkom samostanu Maria Stern u Saškoj, koji mu je posao novčanu pomoć. Piše i svoju adresu: "Trapistički samostan Marija Zvijezda, pater Franz u Delibašinom Selu kod Banjaluke, u Bosni, zadnja pošta Stara Gradiška u Slavoniji, Austrija". Samo dvije godine kasnije o. Franz primat će pisma iz cijelog svijeta na adresu: "Pater Franz u Turkoj" ili "Marija Zvijezda u Turkoj". To je bilo dovoljno!

Gradnja privremenog samostana

O. Franz održao je 27. lipnja 1869. samostanski kapitol i sa svojom subraćom odlučio da u ravničari pokraj Vrbasa, uz potok Radkovac, podignu novi privremeni samostan. Bili su svjesni da zimu ne mogu dočekati u maloj drvenoj staji. P. Franz nacrtal zgradu novog samostana i unajmio Grgu Stilića, tesara, koji se obvezao da će je do 8. rujna sagraditi. No, osim kratkog roka, brojne druge nevolje aručile su na malu redovničku zajednicu. Kiše su uporno lile, cigla, koju su radili u vlastitoj ciglani, raspada se, putovi raskvašeni... Povrh svega, došle su bolesti. Jedan postulant (kandidat) je umro. Unatoč sveemu, na blagdan Male Gospe, 8. rujna uspiješe se useliti u svoj novi privremeni samostan. Više nisu živjeli u staji. Samostan je, doduše, bio skroman, ali imao je posebnu blagovaonicu, sobu za priora, kuhinju, trijem, spremište i malu kapelicu. Tavan je bio spavaonica za sve. Opet su spavali na paprati, ali barem je bilo dovoljno mesta da se mogu opružiti. Istina, zimi su ponekad, ustanjući na noćnu molitvu, morali najprije stresti smijeg sa svojih pokrivača, koji bi vjetar nanic kroz slab krov. Odmah po useljenju počela je izgradnja ekonomskih zgrada. Sagradena je najprije kovačnica s radionicom za plugove, a nakon toga mala bolnica, soba za goste, mala žitница i štala za konje i krave. Iste jeseni poravnan je tavan oko samostana i napravljen kolski put.

Gradnja novog samostana

Krajem 1869. p. Franz otputovalo je u Rim kako bi ishodio dozvolu za osnivanje novog samostana. Uspio je. Dekret iz Rima o osnutku, dobiva Marija Zvijezda, 7. ožujka 1870. godine. Trapistima je dopušteno da se brinu o siročadi i mladima, te da im daju mogućnost izučavanja

zanata.

U proljeće 1870. započinju radovi na izgradnji pravog, budućeg samostana. Otvoren je kamnenolom. Samostanska zajednica je rasla. Nacrt je izradio o. Franz. Izvođači radova, zidari i ciglari, bili su mahom Hrvati i Talijani. Sva samostanska braća neprestano su radila, ali najviše posla imao je o. Franz, jer je on bio jedini koji je znao govoriti "bočnjačkim" jezikom. Br. Zaharija je otisao u prošnju, jer su izdaci bili veliki. Radovi su dobro napredovali i bilo je izgledno da će do jeseni moći useliti. No, jednog dana na gradilištu se pojavljuje banjalučki paša i sav bijesan ustvrdi da o. Franz gradi tvrđavu sa bunkerima i puškanicama. Naredjuje da se posao odmah prekine i da se o. Franz sutra pojavi u sudnici. Čvršći tijek žestokog razgovora između paše i o. Franza, subraća se silno uplašile i

zaključiće da od samostana neće biti ništa. Na glas su počeli razmišljati o odlasku. "A ja vam kažem da će samostan biti gotov", grmio je o. Franz, "ili zar mislite da će ja popustiti, jer mi zadrigli turski paša glupo dobacuje: Jok, jok! Tako brzo se ne predajem. To ćete vidjeti!"

Sutradan u sudnici o. Franz shvati da paša od njega očekuje mito. No, pravio se kao da to ne primijećuje. Paša se uporno pozivao na tadašnje zakone koji nisu dopuštali kršćanim gradnju čvrstih zgrada, pogotovo samostana ili crkvi. Razgovor je završen tako što je trapist izjavio: "Idem u Carigrad". Potinje općina prepiška između Banjaluke i Sarajeva. Austrijsko poslanstvo pokušava pomoći trapistima, ali ne ide. Sarajevo i Carigrad nemaju razumijevanja. Gradnja je 3. lipnja obustavljena.

Nastavit će se

Četrdeseta obljetnica HKM Canberra

Canberra (12.2.2011.)

Hrvatska katolička misija u Canberra - Queambeyan (1971.-2011.) proslavila je u subotu 12. veljače ove godine četrdesetu obljetnicu postojanja. Svečano misno slavlje u crkvi sv. Augustina u centru Farrer predvodio je canberrski nadbiskup Mark Coleridge u zajedništvu s provincijalom Bosne Srebrenе fra Lovrom Gavranom i provincijalom Australije fra Paulom Smithom i drugim okupljenim svećenicima pristiglim iz Hrvatske, Boane i Hercegovine te drugih hrvatskih katoličkih centra: Sydneya, Melbournea, Wollongonga, Adelaide i Brisbanе a kojima vjernici Canberre gaje dobrodošljedske i vjerničke односе.

Uprigodi 40. obljetnice Hrvatske katoličke misije u Canberra od 9. do 11. veljače održana je također trodnevna duhovna obnova koju su slavljenjem misa s tematskim propovijedima predvodili fra Stipe Karajica, duhovni pomoćnik u župi Sv. Marije Andeoake u Sesvetakoj Sopnici, fra Zoran Mandić, župnik i voditelj svetišta sv. Ive Krstitelja u Podmilačju i fra Janko Čuro, tajnik Provincije Bosne Srebrenе.

Središnjem misnom slavlju uz veliki broj vjernika, od kojih je skupina djece i odraslih bila obučena u narodne nošnje, privrženi su i veleposlanik Republike Hrvatske u Australiji Vincencije Bink s obitelji te veleposlanik Bosne i Hercegovine u Australiji Damir Arnaut sa suprugom Sanjom.

Oca nadbiskupa, goste i oku-

pljene vjernike na početku je pozdravio voditelj HKM Canberra fra Miroslav Mandić, koji je ukratko predstavio povijest djelovanja misije u Canberra kao jedne veoma važne sponse u očuvanju vjere, kulture, jezika, baštine Hrvata nastanjenih na ovim prostorima Australije. Zahvalio je Bogu što je četrdeset godina pratio hrvataku zajednicu Canberra svojim blagoslovom te molio anagu za buduće misijske godine. Zahvalio je nadbiskupu Coleridgu, kao i cijeloj Nadbiskupiji i domaćoj Crkvi na domaćinskom udomljenju mnogih vjernika doseljenih iz raznih zemalja na ove prostore, pa i mnogih Hrvata doseljenih iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine.

Nakon mise nadbiskup Cole ridge je pred crkvom blagoslovio podignuti zavjetni kip bl. Alojzija Stepinca, rad hrvatskog akademskog kipara Ante Jurkića. Pozdrav i zahvalu u ime pastoralnog vijeća nadbiskupu i okupljenim gostima i vjernicima prigodnim riječima izrekao je Drago Turčić.

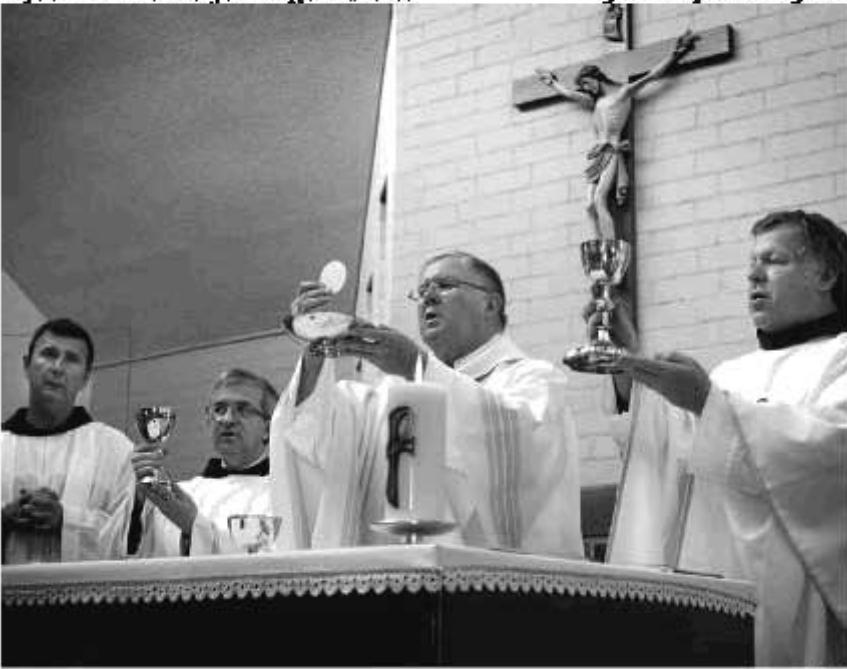
Misno slavlje uzveličao je skladnim pjevanjem misijski zbor pod ravnateljem Leopoldom Mešek.

Nakon mise za sve okupljene goste i vjernike upriličen je duhovno-kulturni i zabavni program i zakuska.

Misija u Canberra je službeno osnovana 13. ožujka 1971. god. i povjerena je redovnicima Franjevačke provincije Boane Srebrenе sa sjedištem u Sarajevu. Prvi voditelj misije bio je fra Mato Bonić od 1970. do 1986. godine. Vodenje misije preuzeo je 1986. god. fra Tvrko Gujić i bio njezin voditelj sve do 2002., kada je vodenje misije preuzeo fra Ante Šimunović i bio voditelj misije sve do 2008. godine.

Fra Miroslav Mandić je, dekretom biskupijskih i redovničkih poglavara, imenovan voditeljem misije sredinom 2008. godine, i danas je njezin voditelj. Neko vrijeme u misiji su djelovali i fra Mato Martić, fra Vjeko Tomić i fra Drago Prgomet.

fra Stipe Karajica

Memento za Vrbanju

Između proživljenog odlaska i čeznutljivog povratka (putopis jedne duše)

Tamo da putujem (tamo da tagujem)

Mnogima je prva asocijacija na ljetu '94. svjetsko nogometno prvenstvo i čudesni Brazil, po četvrti put prvak na petnaestom prvenstvu. Neki će se sjetiti Ivančevića kako je toga ljeta, s onom već prepoznatljivom vrpecom na glavi, u nacionalnoj euforiji, po drugi put igrao i izgubio wimbledonsko finale. Meni je to ljetu bilo posljednje u zavičaju.

Odlazak (u slutnji i čežnji daljine)

Kotor-Varoš sam napustio koncem rujna 1994. godine. Proljeće 1995. i nova oranja i sjetvu u svom rodnom kraju dočekali su tek rijetki (i najhrabriji) katolici. Više nitko od bliže, a i dalje, moje obitelji nije ostao tamo u Bosni. I sam sam počeo govoriti tamo u Bosni valjda je to cijena prilagodbe na novi ambijent koju sam morao platiti? Od prijeratnih gotovo 10 500 Hrvata u tri katoličke župe preostalo je tek nešto više od stotinjak vježnika.

I muslimani su izbjegli. Nekad tronacionalna, s neznatno većinskim srpskim životom, tipična bosanska varoš parvertilala se u izobličenu, smiješnu i izopačenu jednonacionalnu sredinu. Srećom da je ova tvorevina (čitaj nus pojava) rata i politike izgrađena na temeljima od pješaka pa se nije uspjela održati. Tako više od dvije trećine muslimana ponovno živi u svom Kotor Varošu. Vratili se ljudi. Priča o katolicima odatle mnogo je zamršenija, kao uostalom priča o Hrvatima u Bošni.

Trebalо je da završim srednju školu i postanem zreo – tako ispada – pa da navratim u staru čaršiju kako smo svi odvijek nazivali svoj grad. To je bilo u ljetu jubilarne 2000. Ma

koliko to patetično zvučalo, srce mi je uistinu zastrašujuće počelo lupati kad smo se od Banje Luke krvudavom cestom zaputili prema Kotor Varošu. Sam Bog zna koliko sam puta prije rata ovuda putujući zario kroz prozor vozila i gledao vijugevu rijeku s kojom je i od koje je naučio živjeti ovaj narod. Gledao sam je i sada. Odavno znam da ona izvire negdje na Vlašiću u selu Vrbanja, odakle joj i ime, i da se u Banjoj Luci ulijeva u Rijasu. Dok je čovjek živio više u prirodi i od prirode, Vrbanja je bila istinska životna kralježnica ovoga kraja – napisao jedan povjesničar. Tko to od nas nije bio vod u Vrbanje, pa i onda kad je kožara počela raditi s voda bila vidno predjavila. Stada i goveda su se uvijek s pašte tjerala na rijeku da se napoje. Svi smo se kupali u njoj, a većina nas je plivati naučila upravo ovdje. Njezina je voda toliko puta spasila polja i nasade od soće. Ostali su i tragovi mlinova koji su ne tako davno mljeli brašno. A znam dobro i gdje su žene na njoj, opet ne tako davno, prale rublje. Dostatno je više ne oslu-

škivati prepoznatljivi buk što su ga stvarali brzaci udarajući u stijene i ne promatrati tajnovite virove što se najednom pojave i isto tako odjednom nestanu u zelenilu mistične rijeke, da se uvidi kako i ona nedostaje.

Malena mjesto sreća moga

Približavamo se. Još malo. Prepoznajem njive gdje sam s braćom kupio sijeno i bacao gnojivo, šumu gdje sam s ocem išao u glijive, zakritke gdje sam s drugom djecom tražio orahe i lješnjake, bašće gdje sam s obitelji brao šljive, polja gdje sam, doduće samo jedne godine, kopao kukuruz i gdje se, također samo jedne godine, žela pčenica srpom. Prisjećao se i imena: vlaške njive, šikare, krčevine, s(u)tulije ... Sve je opet tu. I ja sam tu. I sve je nekako drugačije. I ja sam nekako drugi čovjek. Te njive, šuma, polja, šljivici, voćnjaci, sve onako zaraslo i divlje kao da je i samo prestalo živjeti otkako nas nema. Barem ne živi onako kako je nekoč živjelo.

Bože, koliko je truda poklonjeno ovoj zemlji i koliko je ljubavi ona znala užvratiti?

Tata bi možda i zaplakao. Ja se borim.

Pred sehom smo. Natpis bode oči. Iznad čirilica s onaj latinični išaran. Prve kuće. Srce sad već neizdrživo lupa. Zurim i strepim. Uskoro će kuća. Rodna kuća. Mala trećnja ispred prozora moje sobe više nije mala. Sada je kuća mala. Prodavačamo. Žurimo. Ulazimo u grad. Stižemo pred crkvu. Po prvi put sam vidojeno što sam nebrojeno puta čuo. Tužno. Jeza me obuzela gledajući osakatenu ljepotici: bez tomjeva, bez udova. Goli zidovi što još miruju na palež, onako čašavci i pusti zapisali su i svjedoče koliko neki ljudi grozni mogu biti. Ne znam jesam li više vasio za Božjom utjehom ili sam pokušavao Boga utjediti? Je li bilo teže utjehu od njega tražiti ili utjehu mu dati? Ponos je, ipak, bio jači od gorčine: lijepo i sveto ostaje lijepo i sveto. Stigli smo u zadnji čas. Nismo zašaenili na mladu misu dvojice kotorvaroških mladomisnika. I šest godina kasnije bit će dvojica mladomisnika iz ovoga kraja. Oni su slavili odvojeno. Bože dragi, kad će (i hoće li uopće) opet biti mlade misi? Puno ljudi. Došli su sa svih strana svijeta. Ne poznajem ih, pogotovo ne one mlade. Narasli pa se promjenili. Čujem kako naša djeca tuđim jezicima pričaju.

Pet obitelji vratio se odmah nakon Daytona, a najviše je ljudi došlo ove godine. Vratio se i fra Pero. Živi ovdje drugu godinu. Započeo s obnovom crkve, mrtve, ali i one žive koja je i sama gotovo umrla. Bori se. Često i s vjetrenjačama. Neumoran je. Nikad se nije predavao. Ako je i pomicao odustati, to se nije moglo naslutiti. Možda je sputavao svoj neizlječivi temperament. Sve nas je zadužio. Zauvijek ti mu biti zahvalan zbog

onoga što je napravio. I ljubomoran jer ja to nikad ne bih mogao.

Tijekom 2010. je, vjerujem, u Kotor Varoš svratilo više od pet tisuća Hrvata katolika. Najviše ih je bilo za Rokovo i Gospojnu, onda za Božić i Uskrs zatim za Spasovo i Ilinu, a bilo je i za Petrovo i Svi Svete. Puno ih i za vikend zna doći. Ova je župa na području ciklopunke Republike Srpske najživljija, barem kad je govor o dolascima i obilascima naših ljudi, misli fra Anto, sadašnji župnik. Mnogi od njih vjerojatno nikad ne bi svršali da nije bilo karizmatičnog fra Pere, da nije ujaka.

Puno je mjesto po našoj Bosni lijepih, ali rijetka su ona kao Sokoline gdje se bukvalno dodiruju i milju nebo i zemlja. Možda nigdje nije nebo tako plavo i čisto kao kad se gleda iz Sokolina. Nekad su se tu sokolovi sabirali, odlazili i vraćali se. Otidale jednom i više se nisu vratili. Nekad su tu živjeli ljudi i imali su svoje kuće. Nema više ljudi, ostala su samo zgarila. Niko se do danas nije vratio. Sve su kuće zapaljene, obnovljene su tek tri. Više nitko tu ne kosi u roenu jutra. Ne čuje se više pjesma. Nema smijeha, ni plača nema. Krik više ne odjekuje liticama. Ničeg više nema. Tek sveti uznenireni i unespojjeni duhova turanjaju ovdje, i pokoji zalutali pas, vuk ili medvjed. Tako je to kad umre život.

Vrijeme se kreće

U rujnu davne 1889. u župnom uredu u Kotor Varošu umro je ondašnji župnik fra Antun Knežević. Povijest će kasnije ispričati da je tad zapravo umro jedan od najistaknutijih bosansko-franjevačkih kulturno-prosvjetnih radnika. On je, između ostalog, napisao i Krvavu knjigu, djelo u kojem otvoreno i izravno progovara o patnji i stradanju katolika,

odnosno o nasilju i zločinu turskih silnika. Prema legendarnom pričanju neki je Turčin, pročitavši knjigu, mudio čizmu dukata onomu tko mu otkrije identitet autora. Niko iz župe kotorske, barem kako priča ta legenda, nije htio prokazati svoga župnika. Ovo mi je ispričao profesor hrvatskog kad sam trebao pisati referat o iznimnomu Varcaraminu fra Antunu. Često se sjetim ove nevjerojatne pričice, i uvijek s očitim ponosom. Ponosan na lude koji su nekad živjeli ovdje. Ponosan na njih jer se nisu htjeli odreći svoga ni pod koju cijenu.

Nešto više od sto godina je prošlo od fra Antunove smrti. Došlo je neko drugo vrijeme, a s njim i neke nove nevolje; pojavili su se neki novi silnici. U jednom stoljeću puno se toga izdogađalo i promijenilo. Na nesreću i ljudi. Koliko sam ponosan bio na one koji se nisu dali podmititi, koji nisu htjeli dati svoga župnika i duše prodati, toliko se stidim svih onih koji su se za opanak bižuterije odrekli svoga. Rijetki su, ali ih je bilo. Naivnih i bezopletih. Onih koji su, bez osobitog razloga, upravo u bescjemu dali svoju kuću, njivu, šumu i šljivik, sve. Dušu, moj brate.

No, vrijeme nikad nije stalo. Izmenjuju se godišnja doba u svom slijedu i godine nove dolaze. Vrijeme se kreće i nosi nam opet ono što je bilo - veli sjajni hrvatski pjesnik. To isto nam poručuje zvon zvona sa tornjeva obnovljene crkve.

Ne znam što nam sutra nosi. Ali znam da ovaj (kotorvaroški) narod nije slijep za stopu svojih nedavnih života i da ujima želi opet ići. Kad će to biti teško je reći. Hoće li to politika i europske integracije za sobom donijeti? Tko zna?

I pjesnik veli da je uostalom ljudsko znanje krhko. Ali vjera. Ona ima snagu i uporište. Vjera u Božju providnost i ljudsku upornu ljubav za dobro i pravdu.

Fra Milo Strevina

Zlatni pirl Iva i Ivka Stipić

Sreli su se Bog je tako htio, Ivo svoju Ivku zavolio, i pred oltar Ivku je odveo, na vjernost se pred Bogom zakleo. To su bili tada teški dani, osim ljubavi ništa nisu imali. U to vrijeme teško se radilo, da bi se imao komad kruha. Netko sada uz obilje hrane, djed i baka pamte one dane, al' se tada više i molilo i u dragog Boga vjerovalo. Kad ustano molitva je mala, u podne se Bogomolja zvala, a uvečer veliki i mali, molitvom bi Bogu zahvalili, za blagoslov koji su imali. Ljubav, sloga i vjera u Boga, i molitva Blaženoj Djevici, a blagoslov je došao u djetici. Ode Ivo u tuđu zemljinu, pa ostavi ženu i dječicu. Teška bijeda živjet se ne može, prekrsti se, pomozi mi Bože, blagoslov mi da moja Ivkica, i uz nju i sva moja dječica, da ne budu ni gladna ni gola, dragi Bože to molitva je moja. Puno neću Bože ni tražiti, samo želim djecu

prehraniti. U tuđemu svijetu Ivo radi, da mu djeca ne osjete gladi, a kod kuće Ivka Boga moli, da joj čuva onog koga voli. Idu dani i godine lete, jedno ljetu opet jedno dijete. Blagošlovom što ih Gospa vodi, dođe vrijeme Ivka dvoje rodi, i još jednom isto se ponovi. Ivka opet svetu Gospu moli, hvala tebi Blažena Djevice, što podari sve ove dječice. Devetero Ivka rodila, blagošlovom Božjim ohranila.

Dode vrijeme svatova i slave, sinove ženi a kćeri udaje. Dode vrijeme i vrati se Ivo, sad je opet živjet lipo bilo. Mirovinu je on lipu dobio, sve je imao što je poželio, al' nestretni rat tada je došao, i domove mnoge razorio. Ivo i Ivka tada zaplakaše, bez ognjišta svoga ostadoče. Godina u vrijedno su gradili, dušmani im sve to uništili Ivo jeca, Ivka Gospu moli, sveta majko ja te opet volim, sveta Majko opet tebi

hvala, što si moju djecu sačuvala. Putem trnja ali i cvijeća, pratila ih blagošlov i sreća, uz sve boli koje su imali, i blaženu starost dočekali. Sve uz pomoć Djevice i Boga, pratila ih ljubav i sloga, a pedeset u braku godina, to je Bogu slava najmilija. Skupila se sva obitelj mila, na proslavi ovog zlatnog pira. Djed i baka, kćeri i sinovi, unučad, naviste i zetovi, svi su se skupili. Sa suzama sreće u očima, skupila se cijela familija.

Od dva srca velike ljubavi, tri su kćeri zretno poudali, šest sinova lipo oženili, 27. unutradni im, praučućad dvoje na ponos svima, sve je draga Gospa podarila.

Što se tu još kazati može, za sve opet tebi hvala Bože, za sve ovo što si nama dala, draga Gospa velika ti hvala!!!

*Zahvalna vaša obitelj,
veljača 2011.*

Ipak smo svjetlo na kraju tunela

Iako nagli, ljuti, buntovni, naopaki, neuredni, nestrašni, puni ludorija i kojekakvih blesavih ideja, mladi su ipak svjetlost na kraju tunela.

Stari, sjetite se samo da ste i vi nekada, kao i vaši stari bili mladi, kao što ćete nekada i vaši mladi biti isti kao i vi jer život je čudesan krug u kojem sve što je nekad bilo na početku dođe na kraj a sve što je nekad bilo na kraju kad tad dođe na početak, na ovaj ili onaj način.

Kažu da mladi nisu svugdje u svijetu isti i da su oni na "Zapadu" gori od ovih naših ovdje. Isto tako kažu da sve to što je sa zapada došlo ne valja i da je malo dobrog u današnjem svijetu. – Pitali se itko je

li to stvarno tako ili su to riječi koje su kružile vjekovima.

Opće je poznato da su rijetko kada mladeži valjali "stari", a "starima" uvijek nešto nije odgovaralo kod mladih. – Pitamo li se mi ljudi, ako smo imali i ako ćemo imati šansu proći kroz sve etape života (od rođenja do smrti), kako je moguće da smo u jednom trenutku bili oni koji su radili "loše" a opet u nekom drugom trenutku koji nastupa kasnije bili oni koji "sve" znaju i koji rade "ispavno", a na posljedku možda opet "loše"? Kako je to sve moguće? Je li problem u "starima" ili u "mladima"? ili je možda samo problem u ljudskoj psihi koja je

jednostavno samo u stanju razmišljati na taj način da je uvijek ono što baš ja mislim i baš u tom mom trenutku života ispravno?

Robi

Valentino

Jedno "Dobro jutro" i jedan osmijeh za lijep početak novog dana, jedan poljubac i jedan zagrljaj energije pune, duševna hrana.

Jedno "Zbogom" i "Ugodan dan" i "Vidimo se opet uskoro", jedan kratak poziv "Kako si, što radiš?" "Dobro, hvala, a ti ali nisi mor'o?!"

Sve su to sitnice, koje puno znače, a koje se, nažalost, zaborave često, pa, onda druge, lode stvari, polako, al' sigurno zauzmu im mjesto.

Mrk pogled i prijekor već u rano jutro tako smo umorni, a tek smo ustali, "Ma daj, pa kad ću ja doći na red?!" Toliki stan i opet nam mali...

"Gdje su mi ključevi, požuri malo?!,
Ti uvijek trebaš tako dugo"
Čak ni za smiješak volje se nema,
oj, žalosti moja, moja tugo!

A samo JEDAN život imamo
i šteta je tako tračiti vrijeme,
jer sutra već, može biti kasno
zato još danas mijenjajmo šeme.

Oživimo one "nevažne sitnice"
i uživajmo u svakom danu,
Nek' topao pogled, smiješak, lijepa riječ
u svaki dan bezbroj puta stanu.

Novoselka

Naši darovatelji

Za crkvu Kotor Varoš

1.	MATO VUJEVA	50 Eura
2.	STIPO DAVIDOVIĆ JOZE	100 Eura
3.	LUKA I ANĐE PETRUŠIĆ	100 Eura
4.	ZLATKO PETRUŠIĆ (+Ante)	50 Eura
5.	PETAR JOSIPOVIĆ -ČELIN	100 Eura
6.	ILJIA TOME TOPALOVIĆ	200 Kn
7.	JURO PETRUŠIĆ-DEDIN	50 Eura
8.	JAKO KOVACIĆ STIPE	50 Eura
9.	JOZO KLJAJIĆ	50 Eura
10.	MARKO ZEBĀ KIKIN	100 USD
11.	MATO ŠIMUNOVIĆ	50 Eura
12.	BOŽANA I VIOLETA ZEBĀ	20 Eura
13.	ANTO JULARDŽIJA-KAČAR	50 KM
14.	ŽELJKA MANOVIĆ	20 KM
15.	LUCIJA FURJANIĆ r. TOPALOVIĆ-PUPINA	300 AUD
16.	STIPO MARČINKOVIĆ-ESO	50 Eura
17.	JAKO ANDRIJEVIĆ (Stipe)	50 Eura

Za Glasnik Kotorvaroškog kraja

1.	MATO VUJEVA	10 Eura
2.	ANA JUKIĆ	10 Eura

Za crkvu Vrbnici

1.	ANAJUKIĆ	50 Eura
2.	ALOJZ JUKIĆ	50 Eura

U Kruh Svetog Ante

1.	MATO VIDOVIC	10 KM
2.	FRANJO STPIĆ	20 Eura
3.	RUŽA PRAJZ	20 KM
4.	IVAN JAKIĆ	10 Eura
5.	STIPO LJUKIĆ	10 KM
6.	MARA MARIĆ	20 KM
7.	MARKO PRANJIĆ-LOLA	20 KM
8.	MATO I LJUBICA LOVRENOVIĆ	20 KM
9.	JURO PETRUSIĆ-DEDIN	10 Eura
10.	LUCIJA FURJANIĆ r. TOPALOVIĆ-PUPINA	200 AUD

Za Rokovo groblje

1.	DARIO MIŠKIĆ JOZE	100 Eura
2.	PILE SIROVINA	50 Eura
3.	ILJIA STIPE PETRUŠIĆ	200 KM

Svim darovateljima od sreća HVALA i od Boga nagrada.

Ivka Ivkuša Zeba

U Obiteljskom domu „Sestra Kata“ u Jastrebarskom, u 89. godini života u srijedu 26. siječnja preminula je Ivka Ivkuša Zeba.

Rodila se u selu Podbrdu 20. srpnja 1922. od oca Niku i majke Mere r. Kovačić.

Krštena je 23. srpnja iste godine. Vjenčala se 14. listopada 1942. s Franjom Zebom kojeg su zvali Bracan. S njim je rodila devetero djece. Kći Ivka, prvo dijete, umrla je u sedamnaestoj godini života, a Manda „u povoju“. Živi su sinovi Mijat i Niko, te kćeri Mara, Peja, Ruža, Jela i Ivka zvana Seka. Od žive djece ima 18 unučadi i 11 prunučadi.

Pokojna Ivkuša živjela je u velikoj obitelji svog svekra Mijata. Osim redovitih poslova domaćice – stopanice i brige o djeci, koju je odgajala u živoj vjeri, njeđovala je starije i bolesne osobe. Radila je i muške poslove služeći se srpom, motikom, kosom, sjekirom i bradvinom. Veliki dio svog života provela je kao vješta, uporna i uspješna tkalja, dobro tkajući materijale za tadašnju narodnu

nošnju i pokrivače – ponjave koje su kasnije u izmijenjenom obliku služile i kao prostirači po podovima. Tkala je i drugima po selu, a zauzvrat oni bi joj dolazili kopati kukuruze, kositi ili sjeći drva u šumi. Za ove radove rijetko se dobivao novac. Ivka je i plela i vezla, ali je bila poznatija kao tkalja.

Njezin muž Franjo, škоловani šumar, u početku je bio pomoćnik čuvara šumskih kultura – branje-vine, da bi odlazeći u Sarajevo – Butmir izvanredno završio Nižu šumarsku školu i dobio uniformu i šumarski čekić. Poslije Franjine smrti 1985. godine Ivka je ostala sama. Jedno je vrijeme boravila kod sina Mijata, snaha Perke i njihove djece, a potom se vratila svojoj kući.

U vrijeme rata nije htjela napustiti svoju kuću u Zabrdju, iako su je djeca molila da ide s njima. Izlažući se velikim ratnim patnjama i riskirajući vlastiti život, odgovarala je djeci: „Tako je meni dragi Bog odredio“. U ratu je kraće vrijeme boravila u Podbrdu kod brata Matokana. Iz Zabrdja je otišla 15. svibnja 1996. godine u Štefanovec zetu Stipi Vukoviću i kćeri Jeli. U to vrijeme u njihovoj kući stanovao je zet Marko Petrušić i kći Ruže koji su istovremeno previli sebi kuću u Klinčić Selima – općina Jastrebarsko, pa je pokojna Ivka jedno vrijeme i s njima živjela. Nakon toga odlazi u Matulje kćeri Ivki Seki i zetu Peri Josipoviću. Tu operira kuk,

nakon čega gubi sigurnost kretanja. Kad joj kći Ivka Seka odlazi na operaciju, biva smještena u Obiteljski dom „Sestra Kata“ u Jastrebarskom. Nepokretna je bila punih deset godina. Zadnju godinu – dvije gubila je vid. Učinjena joj je i operacija očiju. Ipak, konačno je potpuno obnovljena. Usprkos tomu, imala je do kraja života začudujuće dobro pamćenje svega što se oko nje dešavalo. Uz to, znala je vrlo mnogo iz svoje bliže i daleke prošlosti.

Troškove njezina uzdržavanja i pokopa solidarno i ravnomjerno podmirila su njezina zahvalna djeca sa svojim supružnicima. U njihovoj nazornosti i nazornosti unučadi i prunučadi, brata i sestre i brojnih drugih ukopnika, među kojima je bio i fra Stipo Marčinković, župnik u Sućurju na otoku Hvaru, sv. misu i ukopne obrede na groblju u Zabrdju 29. siječnja predvodio je kotorvaroški župnik fra Anto Šimunović.

Dirljivi oproštajni govor sina joj Mijata pročitala je unuka Ana, kći pok. zeta Mate i kćeri Mere. Za ukopnike je priređen objed u hotelu „Sv. Petar“ u Kotor Varošu.

„Nije mi žao što sam tlio svoje napatilla, neka mi se samo Bog smiluje duši mojoj“,

govorila je pokojna Ivka. I neka joj se smiluje. Počivala u miru Božjem!

Stipo Marčinković

ANTUN JARM

Imena i Imendani

Časlav – je ime nastavljeno od dviju riječi: od korijena starog glagola *ča-jati*, što znači čekati i čestog dodatka u slavenskim imenima –slav(slava). Inače su Čajo, Čane, Čale. No ime Časlav tumači se i kao prijevod latinskog imena *Honorat(us)*, stvorenog od riječi honor (čast), odnosno honoratus (častan, ugledan, poštovan). U hrvatskom su području rijetkošć osobna imena Honorat, Honorata, no susreću se izvedenice Rato, Ratko, u ženskom rodru: Nora, Norica, Rata, Ratka. Isto je značenje imena Honorata pa otuda i jednake izvedenice kao od imena Honorat. U Katalogu svetaca tri su različita sveta Honorata istog nadnevka: 16. siječnja Honorat iz Arlesa, biskup u 4. stoljeću, Honorat iz Fondia, opat u 6. stoljeću i Honorat iz Sabiaca, benediktinski opat također iz 6. stoljeća. Nali kalendari ovo ime, bez prava razloga stavljaju 11. siječnja. U kalendaru nalazimo još jednog svetog Honorata 22. prosinca. U rano kršćansko doba podnio je mučenstvo u Ostii kod Rima. Uz njega redovito stoji i ime (prijevod) Časlav. Svi su ovi sveti vrlo malo poznati.

Ćiril i Metod imena su velikih i važnih djelešnika na vjerskom i kulturnom području među Slavenima i možemo tako reći – posebno među Hrvatima. Unatoč tomu u nas su njihova imena rijetkošć. Podrijetlo je obaju imena starogrčko. Ćiril dolezi od *kyrillos*, što znači gospodski ili gospodarski. Metod je od riječi *methodos*, koji istražuje, odnosno od glagola *methodeuo* – istraživati promalaziti. Ćiril (rođen u Solunu 826., umro u Rimu 869) i Metoda (rođen u Solunu 812., umro u Velchnadu 885) podrijetlom su Grci, rođeni su braća. Stekli su visoku načinu na carskim učilištima u Carigradu. U kalendaru im je zajednički spomen dan 5. srpnja.

Godine 862. moravski knez Rastislav Žalje poslanstvo u Carigrad tražeći savez i zaštitu od prijetnji franačkog kralja. Želio je i crkvnu

samoštanstvo (pred pritiskom franačkih/njemačkih vladara u čijoj su vlasti često bili i misionari), pa je od Carigrada tražio biskupa i vjerovjesnike koji će biti vježti slavenskom jeziku i utemeljiti samostalnu crkvenu pokrajini, sa slavenskim bogoslužnim jezikom. Treba uočiti da je to 9. stoljeće, dakle, prije istočnog crkvenog raskola i kasnijega turskog osvajanja. Car Mihail za tu zadatu odredio Ćirila i Metoda. Oni su poznavali slavenski jezik, jer su odrasli u Solunu a na tom je području tada živjelo mnogo Slavena. Ćiril Sastavlja slavensku abecedu – glagoljicu. Na slavenski prevodi Evangelije i bogoslužne knjige. Bio je to, mogli bismo reći, optiči slavenski jezik, današnjih jezičnih razlika još nije bilo. To su prve slavenske knjige i po njima Slaveni ulaze u krug pismenosti i kulture. To je temeljno djelo Ćirila i Metoda i razlog da nose naslove slavenskih prosvjetitelja i apostola.

Na braću su navalili optužbama njemački misionari pa Ćiril i Metoda moraju poći u Rim, pred papu, da se opravdeju. Papa Hadrijan II. arđačno ih prima i odobrava njihovo djelovanje. Zaživljava velika novost: slavenski jezik postaje službenim liturgijskim jezikom, što su do tada bili samo grčki, latinski i hebrejski. Mnogi su tada mislili da drugi jezici nisu toga dostojni. Danas jedva možemo pojmiti značenje toga pothvata.

U Rimu se Ćiril razbolio i umro, a pokopan je u drvenoj crkvi sv. Klementa. Grob mu je i danas mjesto hodočašća svih slavenskih naroda. U susretu s braćom papa je zaredio i imenovao Metoda panonskim biskupom i srijemskim metropolitom. Odsad je njegovo sjedište, pravno, Srijemska Mitrovica, najstarija biskupaka katedra na ovom području, pa su Metodu, gledamo li povijesno-pravno, nasljednici svi srijemako-dakovački biskupi. Vrativši se iz

Rima Metod nastavlja sa svojim učenicima prosvjetiteljski rad i

propovijedanje i po područjima sadašnje Ugarske i Slavonije. I dalje uz mnoge optužbe protivnika, koji se s tim nisu znali pomiriti. Bogoslužni staroslavenski jezik i pismo najduže su se održali u Hrvatskoj, u primorskim biskupijama: sve do najnovije koncilске reforme (1962.-1965.), kada je u liturgiju uveden suvremeniji narodni jezik. Stovanje i poznavanje Ćirila i Metoda osobito je oživio biskup Strossmayer. U mnogim čemu crkvena susresti njihove kipove. U Osijeku i Vinkovcima njima su, u novije vrijeme, posvećene novoosnovane župe.

U dakovačkoj, Strossmayerovojoj katedrali, sveta braća imaju svoj oltar, nalaze se na fresci Oplakivanje Isusa i u reljefu na Strossmayerovojoj nadgrobnoj ploči katedralne kripti. U novije vrijeme (godine 1980.) papa Ivan Pavao II. proglašio je Ćirila i Metoda suzaštitnicima Europe (uz sv. Benedikta). Godine 1985. održana je središnja sveeuropska proslava 1100. obljetnice smrti sv. Metoda upravo u Đakovu.

Izvedeni su oblici ovih imena: Ćiro, Ćiko, Ćirila i Ćirka (ženski rod), zatim Meto, Metko, Todo, Todi i ženski rod Metoda, Toda, Metodica, A Slaven, Slavena, Slavenka slave imendan upravo na spomen dan slavenskih apostola.

U kalendaru je sv. Ćiril Jeruzalemski 18. ožujka. Živio je u 4. stoljeću. Bio je biskup, spada među rane kršćanske pisce i stoga nosi počasni naslov „crkveni naučitelj“.

Nastaviti će se...

Vi pitate, fra Juro odgovara

Mokrenje u krevetu

Pitanje: Moje dijete će ukrca poći u prvi razred škole. Prije dva tjedna je iznenadno počelo mokriti po noći u krevetu. Nikada se to prije nije dogodilo i ne znam zašto je to sada tako. Molim Vas za savjet. G. I. NSW.

Odgovor: Poznato je da djeca radi straha često počnu po noći mokrati u krevetu. Ako je to zbog skorog odlaska u školu onda ga Vi morate na to pripremiti, i s djetetom mnogo o tome razgovarati te ukloniti kod djeteta svaki strah u vezi odlaska u školu. Osim toga možete provjeriti postoji li, u Vašoj obitelji, nešto što djetetu smeta ili mu zadeće strah. Isto tako Vam preporučujem da dijete ne smije spavati na ledima jer se tada mišići mokraćnog mjehura opuštaju previše i dođe do mokrenja za vrijeme spavanja. Zato amotujte ručnik i svežite ga pred spavanje na ledima djeteta ili nečto slično kako dijete ne bi moglo spavati na ledima. Osim toga naberite 34 pregristi glavica i listova ljekovite biljke stoljenika, knajhte 30 minuta u 5 litara vode na laganoj vatri, skinite sa peći, ostavite pokriveno 30 minuta i napravite djetetu sljedeću kupku.

Dijete mora sjediti u tom uvarku tako da mu pokrije spolni organ i podržaje bubrega i ostane u tom uvarku 20 minuta. Kupku treba napraviti pred spavanje, ne brije se nego se dobro obuče i legne u krevet. Činite to svaku drugu večer kroz 3 tjedna, pauza od jednog tjedna i onda ponovite još 3 tjedna. Uspjeh je izvanredan.

(1821.-1897.) je prenudio da su kupke ili tuširanje najmjenično topom i hladnom vodom vrlo lijekovito jer se tim kupkama pojačava cirkulacija čitavog organizma a osobito kože. Tim se liječe mnoge bolesti. Tako je kod njega pred samo redenje za svećenika otkriveno da ima tešku tuberkulozu pluća. Po tadašnjem zakonu, zbog tuberkuloze, on nije mogao biti reden za svećenika. Bila je zima, rijeke zamrznute a on je svaki dan probio led u rijeci i ulazio nekoliko minuta u tu hladnu vodu. Poaliye toga je trčao desetak minuta da se ugrije, dobro se obukao i otisao kući, u krevet. Tako je to činio svaki dan kroz 2 mjeseca. Otisao je na liječnički pregled, tuberkulozi nije bilo ni traga a on je onda zareden za svećenika. Kao svećenik je osnovao kupališta s topom i hladnom vodom, a osim toga za svaku bolest je još propisao i čajeve od ljekovitih biljaka.

Za cirkulaciju u koži on preporučuje osim terapije topom i hladnom vodom još i masažu i obloge čitavog tijela s mješavinom od 1/2 hladne vode i 1/2 jabolčnog octa. Koža zaista pročirkulira bolje nego od bilo kakvih lijekova.

Ja osobno preporučam da se uz navedenu kneippovu terapiju dva puta dnevno izmasira koža ili obloži čitava tijela sa resolom od kisela kupusa, nakon 2 sata opere i nemaže maslinovim uljem. Za Vašu sunlu kožu je najbolja moja krema Onujl, koja potiče cirkulaciju kože i u isto vrijeme ju obnavlja.

Nastavit će se...

Hrkanje može u posebnim slučajevima biti opasno

Pitanje: Ja i moj muž smo oduljevjeni Veličinu članicima u Hrvatskom vjesniku. Zato Vas i molimo za savjet.

Ža vrijeme spavanja moj muž hrči nevjerojatno glesno. Je sam ne to navika, radi toga spavam u drugoj sobi od prvog dana našeg braka, meni to ne smeta, tako bih voljela da ne hrči. Je li hrkanje opasno ili netko? Z. U. VIC.

Odgovor: Mnoge osobe, čim zaspnu, počnu hrkati. To je teško za sve ukućane a osobito za one koji spavaju u krevetu ili u sobi sa tom osobom. Za većinu osoba koje hrču nije opasno po zdravlje. Ipak za neke osobe hrkanje može biti vrlo opasno. Naime, hrkanje može skrivati Apnoe-Syndrom spavanja. Kod ovog ApnoeSyndroma dolazi do povremenog prestanka disanja i onda organizam ne dobiva dovoljno kisika. Ja bih preporučio da Vaš muž ode na pregled kod specijaliste za uho grlo nosa. On će Vam dati dobar savjet. Danas postoje razni načini da se ukloni hrkanje.

Slaba cirkulacija kože

Pitanje: Moja koža je došla ruha i u zadnje vrijeme izgleda čudnovata. Bila sam na specijalističkim pregledima i liječnik je utvrdio da je nastupila u koži slaba cirkulacija. On mi je preporučio neke tablete ali je rekao da one imaju i dosta negativnih djelovanja. Je sam alergična na mnoge lijekove. Što mi Vi savjetujete? P.Z. Adelaide.

Odgovor: Poznati njemački svećenik, župnik Sebastijan Kneipp

Projektni radovi u voćnjaku, vinogradu i vrtu

Veljača je mjesec u kojem počinju intenzivni radovi u voćnjaku, vinogradu i vrtu. To je doba kada se tokovi u sadnicama voćaka i vinove loze miruju, "spavaju zimski sen", što nam omogućava da počnemo s uzgojnim mjerama kako bi ih oblikovali da što lakše i bolje podnese teret plodova, lišća i drugih organa. Nakon oluja i snježnih oborina često će doći do oštećivanja, a katkad i do potpunog raspadanja krošnje. Podupiranje grana može u izvještanu mjeri pomoći, ali je mnogo sigurnije posvetiti više pažnje uzgoju krošnje dajući mu takav oblik i strukturu da uz najmanje truda dobijemo što sigurnije visoke i kvalitetne prinos. Karakteristika uzgojnog oblika je visina debla, pa prema visini debla, bez obzira na veličinu krošnje, razlikujemo niskostablatica, polu i visoko-stablatica. Osim po visini debla, uzgojni oblici razlikuju se i po obliku te izgradnji krošnje. Svaka krošnja sastoji se od glavnih grana koje čine kostur krošnje. Te grane zovemo još i primarnim grana. Na ovim grana raspoređene su sekundarne grane. Sekundarne grane tanje su od primarnih, a imaju zadatak da izravnju ili preko još tanjih grana nose plodne organe iz kojih nastaje plod te laniu masu. Imamo dva osnovna tipa krošnje i to kotlasti i piramidalan. Kotlasta krošnja ima samo jedan red od tri do četiri primarne grane koje su pravilno u prostoru raspoređene. Što se tiče piramidalne krošnje, ona ima srednju provodnicu, a na njoj dva do četiri kata grana bočno. U doba već spomenutog mirovanja voćaka, treba pristupiti uzgojnoj mjeri oblikovanja, odnosno rezidbi. Što se voćnjaka tiče, razlikujemo dva načina rezidbe. Jeden način je rezidba kako bi se formirali uzgojni oblici prema vrstama voćki (palmete, vaza, piramida, vretenasti grm, i dr.).

Obično se provodi kod mladih voćki. Drugi način je rezidba na rodnost. Način rezanja ovisi o vrsti voćke, jer svaka voćka zahtijeva drugačiji pristup samom rezanju. Tu je važno razlikovati rodne od nerodnih izboja, jer ovim načinom rezanja odstranjujemo nerodne, a ostavljamo rodne ne bi li povećali samu rodnost

voćke. Ovakav zimski rez kombinira se i s "rezom u zeleno" (pinciranje zelenih izdanaka), koje se provodi u vegetaciji. Pravilan rez omogućava redovitu i obilnu rodnost. Kod vinove loze stvari su nešto drugačije. Loza prepuštena slobodnom rastu može dostići vrlo veliku dužinu stabla, veću čak i od 25 metara. Kultuma (cijepljena) loza se redovito orezuje zbog formiranja određenog uzgojnog oblika pri čemu se odbacuju suvišne jednogodišnje mladice. Ostavlja se samo oneliko rodnog drveta s koliko čokot smije biti opterećen da bi uz dobar rod formirao i dobre sazrele mladice za sljedeću godinu. Tom prilikom se u starim massadima rezidbom pilom obavljaju i rekonstrukcija deformiranih i oštećenih stabala uklanjanjem nepogodnih izrodenih ostarjelih krakova radi obnove stabala i formiranja novih.

Mladice (jednogodišnji izboji ili rozgve) razvijaju se iz svih pupova iz bilo kojeg dijela čokota. One izrasle iz stabla starog drveta nerodne su jer su rodne samo one jednogodišnje – izrasle na dvogodišnjem drvetu. Debljina mladica je nejednaka i svojstvena je bujnosti sorte, plodnosti tla i veličini uroda. Za formiranje dugoga rodnog drveta (lučnjeva) najbolje su one debele poput olovke (oko 8 do 10 mm), a tanje od toga mogu poslužiti samo za formiranje reznika.

Vrlo važna mjeru, uz pravilan rez, je i redovita gnojidba koja se provodi stajnjakom i mineralnim gnojivima. Stajnjakom se gnoji kasno na jesen, pred zimu, kako bi se osigurala organska hranjiva i poboljšala struktura tla. Mineralna gnojiva s malom količinom dušika i većom količinom fosfora i kalija dodaju se također pred zimu, ali nije kasno dodati još i sada za onoga što to nije izvršio. Pred kretanje vegetacije dodaju se mineralna gnojiva s velikim dušikom za bujniji rast voćki i vinove loze. Gnojidba treba biti prilagođena visini prinosu i fazu razvoja voćaka i vinove loze. Naišme, kod većih prinosova voćke uzimaju veće količine biljnih hranjiva, pa ih treba obiljnije gneziti nego ona

stabla koja daju manji rod. S obzirom na različite zahtjeve voćaka u pojedinim fazama razvoja, treba reći da su potrebe za gnojidbom manje u prvim godinama razvoja dok stabla ne stupe u rod, da su te potrebe srednje velike na početku rastanja, a najveće u doba intenzivnog roda voćki

Što se tiče stanja plodnosti tla, gnojidbu voćaka treba provoditi tako da se na plodnijim tlima primjenjuju manje, a na siromašnijim veće količine gnojiva.

Zaštita voćaka zaštitnim sredstvima jedna je od najvažnijih mjeri koje se moraju učiniti nakon zime ne bi li se prevodolno voćke zaštitilo od jakog napada bolesti i štetnika. Mnogi štetnici i uzročnici bolesti biljaka prezimaju na kori i mogu se susbijati u zimi i ranom proljeće.

Najvažnije prakšanje je zimsko, koje se provodi prije kretanja vegetacije. Tu se koriste uljni preparati jer ne oštećuju pupove u ovojnicama, pa se mogu koristiti u jačoj koncentraciji. Njima obavljamo prvu zaštitu biljaka od štetnika: štitastih uši, listnih uši, lisnih savijača i crvenih pauka. Rana proljetna poskopa naročljena su i prvom susbijanju nekih bolesti biljaka. Kod nekih bolesti, npr. krastavosti jabuke i kruške, rupičavosti breški i nektarina te krastavosti breški, ovom mjerom postižemo smanjenje bolesti biljaka u kasnijoj vegetaciji, a druge, npr. krovčavost breški, možemo sprječiti jedino zimskim ili ranim proljetnim prakšanjem.

Što se radova u vrtu tiče, sad je još uvijek sve u stanju mirovanja zbog hladnoće, a time i nemogućnosti obrade tla. Sad je vrijeme za pripremu i izradu plana vrtu i načina sjećenja za pojedine povrtničke kulture o kojima ćemo govoriti kada za to dođe vrijeme.

Vaš vinograd i voćnjak zahtijevaju veliku pažnju u ovom razdoblju godine, stoga vam preporučamo da pravovremeno i savjesno provedete sve one uzgojne mjeru koje su potrebne ne bi li se biljke razvile onako kako to želite.

www.varazdin-online.com

Zadar i morske orgulje

Razvio se na povoljnom položaju u središtu istočne obale Jadranskog mora, zaštićen arhipelagom zadarских otoka od utjecaja otvorenog mora, što je imalo veliku važnost u razdoblju dominacije pomorskog prometa. Na kopnu mu zalede čini prostrana ravnica Ravni Kotara, koja mu omogućava neometano prostorno kretanje, po čemu se razlikuje od drugih primorskih gradova. Masivom Velebita zadar je podnje oštvo odijeljeno od Like i kontinentalnog dijela Hrvatske, što je tek u najnovije doba izmijenjeno izgradnjom autoceste, odnosno tunela Sveti Rok.

Nakon što su u XX. stoljeću prevladali kopneni putovi na račun morskih, Zadar je i dalje zadržao prometnu važnost - kroz grad prolazi jadranska magistralna cesta, a u njegovoj neposrednoj blizini autocesta Zagreb - Split dovršena 2005. godine. Odvojkom željezničke pruge je od 1966. povezan s Kninom, gdje se spaja na glavnu prugu Zagreb - Split. Međunarodnom brodskom linijom povezan s talijanskim gradom Ancona. Zračna luka Zadar nalazi se u Zemuniku, oko 14 km istočno od grada. Očekuje se okidanje radova na brzoj cesti od luke Gažunice u Zadru do čvora Zemunik na autocesti, a u daljnjoj budućnosti i tzv. jadranske željezničke pruge (Gospic - Zadar - Split), kojom će Zadar postati još veće trgovacko središte hrvatske i cijelokupne regije. Prema popisu stanovništva iz 2001., gradsko područje Zadra broji 72 718 stanovnika, dok sam grad ima 69 536. Po veličini je, nakon Zagreba, Splita, Rijeke i Osijeka, peti grad u Hrvatskoj. Zadar je u drugoj polovici 19. stoljeća i žarište pokreta za kulturni i nacionalni preporod u Dalmaciji, a ovo razdoblje od posebne je važnosti za povijest grada koji se naglo razvija kao moderni europski grad. Uzakom cara Zadar je 1868. godine prestao biti grad-utvrda što se brzo odrazilo na njegov urbanistički razvitak. Izgrađeni su brojni javni i privatni objekti, među njima i Novo kazalište (kasnije Teatro Verdi) 1865.

godine. Zadar postaje grad bogato uređenih trgovina i javnih prostora, luksuznih kavaca i hotela, javnih knjižnica i čitaonica. Zadar je imao šest tiskara i u njemu izlazi oko 40 različitih novina i časopisa, među kojima i Narodni list (1862.), danas najstarije živuće hrvatske novine. U gradu daju brojni važni hrvatski književnici kao što su Ivo Vejnović, Rikard Katalinić Jeretov, Milan Begović, Vladimir Nazor i dr.

Koncem stoljeća u Zadru se počela naglo razvijati pretradicija industrija, posebice proizvodnja 33 vrsta likera od kojih je Maraschino postao poznat širom svijeta. Na Silvestrovo 1894. u Zadru je zasjala električna gradска rasvjeta, prva sustavno provedena električna mreža u Hrvatskoj.

Zadarski barkajoli - Jedan od zaštitnih znakova grada Zadra. Oni već 800 godina s malim čamcima na veles povezuju dva kraja gradske luke po svim vremenskim uvjetima. Šteteći na taj način vrijeme svojim vjernim putnicima. Ova tradicija se već stoljećima prenosi s koljena na koljeno u nekoliko obitelji, a uspijela se održati unatoč svim izazovima modernog vremena.

Morske orgulje, izvedene su po projektu arhitekta Nikole Bašića smještene su u blizini novog pristaništa za cruisere, u sklopu zadarške rive, te su prepoznatljive kao posebno oblikovana obala u nekoliko redova stuba koje se spuštaju prema moru. Protežu se na sedamdesetak metara obale, ispod kojih je, na razini

najniže oscake mora, okomito na obalu ugrađeno 35 cijevi različitih dužina, promjera i nagiba, koje se koso uzdižu do obalnog položaja i završavaju u kanalu (servisnom hodniku). Tu se na cijevima nalaze LABIUMI (zviždalice), koje sviraju 7 akorda od 5 tonova. Iznad kanala su perfornirane kamene stube kroz koje izlazi zvuk, mjestom potisnut zrak.

Pozdrav Sunca u Zadru je na Istarskoj obali, na najzapadnijoj točki zadarškog poluotoka, neposredno uz Morake orgulje. S ovog se mjeseta pruža pogled na Zadarški kanal, otoke i na zalazak Sunca čija je ljepota u Zadru posebno poznata. Pozdrav Suncu sastoji se od tri stotine višeslojnih staklenih ploča postavljenih u istoj razini s kamenim popločenjem rive u obliku kruga promjera 22 metra. Ispod staklenih provodnih ploča nalaze se fotopomaci solarni moduli preko kojih se ostvaruje simbolična komunikacija s prirodom, odnosno sa Suncem. Istovremeno sa zalaskom Sunca uključuju se i rasvjetni elementi ugrađeni u krug te po posebno programiranom scenariju proizvode iznimno dojmljivu svjetlosnu igru u ritmu valova i zvuka morskih orgulja.

Orgulje su dobitile Europeku nagradu za urbane prostore 2006. godine.

Ima li što lijepše od letnje pored mora. Ime, ukoliko nas uz letnju pratiti muzika orgulja svirana od strane valova. Ako to želite doživjeti, Zadar je pravo mjesto gdje se morate uputiti.

www.zadar.hr

SLASTICE

Slastice na brzak

Predlažemo nešto brzo, jednostavno i slatko!

Recept

Najbrži recept za obladne koji postoji. Uložite 10 minuta truda i uživajte cito dan uz ovu poslasticu.

Potrebni sastojci:

- 1/2 litre mlijeka
- 1/2 kg šećera
- 4 žlice bračna
- 1 jaje
- 100 gr čokolade
- 1 margarin

Prepuna:

Sve ove sastojke zajedno kuhati 7 minuta. Ravnomjerno puniti obladnu.

Brdi rolat s eurokremom**Potrebni sastojci:**

- 4 jaja
- 10 žlica šećera
- 4 žlice vode
- 10 žlica bračna
- pola prafka za peciva
- 100 g eurokrema

Kad se kora ispeče onako vrelu je saviti u rolat i sačekati da se ohladi, potom je premazati sa 100 gr eurokrema i opet saviti u rolat.

Dobar tek!

HUMOR.HUMOR.HUMOR.

Zanstavi policajac auto i vozaču kaže:

- "Daj mi vozačku?"

A vozač ti njemu:

- "Položi pa ćeš imati."

Đošla baba kod doktora. Upita je doktor:

Gdje te boli?

I ovdje i kod knjige - odgovori baba.

Prođe vozačica kroz crveni i zanstavi je policajac. On reče:

- "Gospodo prošli ste kroz crveno."

A žena:

- "Ali ja sam daltonist."

- "Ne brinite, kažnjavam ja i strance."

Stroga dijeta

- U obzir dolazi samo zelena salata, malo prepečenog kruha i sok od rajčice.
- U redu doktore, ali niste mi rekli uzimam li to prije ili poslije jela?

Bio malí Ivica na setu vjeronsuka i kaže vjeroučiteljica:

- Neka svi dignu ruke koji žele ići na nebo.

Svi su dakako digli ruke osim Ivice. Pita njega vjeroučiteljica:

- Zar ti ne želiš na nebo?

Ivica odgovori:

- Mama mi je rekla da poslije vjeronsuka odmah dođem kući.

POETSKI KUTAK**Sjećanje**

Kad god ja u rodno selo dodem i susretnem meni drage ljude svojim starim sokakom kad prođem srce moje veselo mi bude.

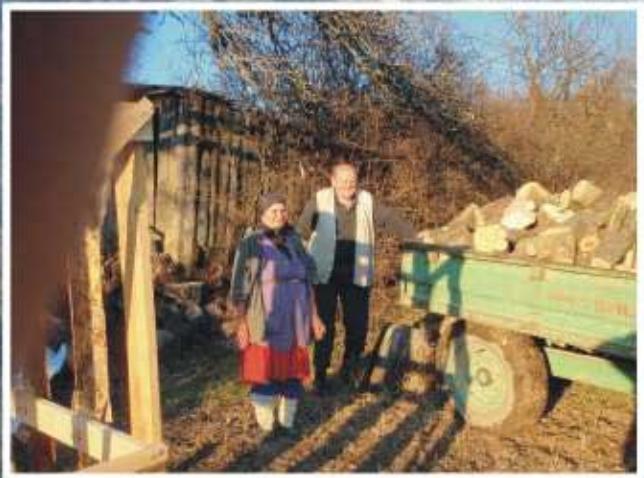
Kada prođem ja stazama starim i kad vidim naša rodna polja kad oslušnem Vrbanju dok teče vesela mi bude duša moja.

Tad se sjetim mirisa djetinjstva naših šuma i cvjetnih livada i sjetim se svega što bi lijepo te k'o breza zatreperim tada.

Novoselka

HUMOR.HUMOR.HUMOR.HUMOR.HUMOR.HUMOR.

Nema raja bez rodnoga kraja!

